

Pundurbērza *Betula nana* L. piemērotība dendrohronoloģiskajiem pētījumiem.

Iluta Dauškane¹, Gunta Cinevica¹

¹LU Bioloģijas fakultāte, Botānikas un ekoloģijas katedra

Pasaulē ir vairāk kā 1200 sīkkrūmu sugas, kas ir daudzgadīgas, lēni augošas un bieži veido klājeniskas formas (Kolishchuk 1990). Sīkkrūmi, līdzīgi kā koki, veido gadskārtas, kas atspoguļo ne tikai vecumu, bet arī ekoloģisko faktoru ietekmi. Jau 19. gadsimta vidū veikti pirmie sīkkrūmu gadskārtu pētījumi, bet tie galvenokārt balstījās uz vecuma noteikšanu. M. Rozentals (1904) bija pirmais zinātnieks, kurš veica Alpos augošo sīkkrūmu dendroekoloģiskos pētījumus (Schweingruber 1996). Sākot ar 20. gadsimta otro pusi, sīkkrūmu loma dendroekoloģijā ievērojami palielinās. Jo īpaši pēta tās sugas, kas aug ekosistēmās, kur koku augšanu limitē skarbie vides apstākļi un tās jutīgi reaģē uz klimata pārmaiņām, piemēram, augstkalnu reģioni, purvi. Pundurbērzs (*Betula nana* L.) ir viena no sīkkrūmu sugām, kuru loma dendroekoloģijā kļūst arvien būtiskāka Ziemeļeiropas klimata un ekosistēmu izpētē. Sīkkrūmu gadskārtu pētījumus apgrūtina ekscentriskā augšana, ķīļveida un iztrūkstošās gadskārtas. Šo iemeslu pēc ir svarīgi izstrādāt un pielietot piemērotākās datu ievākšanas un apstrādes metodes. Veiktā pētījuma mērķis bija noskaidrot Latvijā augošā pundurbērza piemērotību dendrohronoloģiskajiem un to apakšnozaru (dendroekoloģijas, dendroklimatoloģijas) pētījumiem.

References

- Kolishchuk, V.G. 1990.** Dendroclimatological study of prostrate woody plants. In: Cook E.R., Kairiukstis L.A. (ed.), *Methods of dendrochronology. Applications in the environmental Sciences.* Kluwer, Dordrecht, Boston, London, UK, 51–55.
- Schweingruber F.H. 1996.** *Tree rings and environmental dendroecology.* Birmensdorf, Swiss Federal Institute for Forest, Snow and Landscape Research. Berne, Stuttgart, Vienna, Haupt, 609 pp.